
Luis Elizetxea: "Argiaren Hautsan agertzen den istorioa kontatu beharra nuen"

Mikel Ugalde

Madalen jaietan Ereintza Taldearekin
amaierako agurrean.

Patri Urkizuk, Arantzazu Fernandezek, Mireia Gabilondok, Eneko Olasagastik eta Dorleta Urretabizkaiak osatutako epaimahaiak Luis Elizetxearen *Argiaren Hautsa* obrari eman zion LIII Donostia Hiriko Kutxa Literatura Saria euskarazko Antzerki sailean. Sariaren irabazle izanik eta Ereintza taldearen eskutik hainbat urtetan eginiko lana gogoan, idazle errenteriarrekin izandako solasaldia dakargu oraingo honetan.

Madalen jaietan zuk eginiko hainbat lan antzestu duzue gure herrian: Hiru biren prezioan, Hegan, Relaxing, Ekografiak eta Katea bezalako obrak eskaini dizkiguzu. Ikuslearen gogoko izan dira. Oraingoan, berriz, Argiaren Hautsa lanak irabazi du saria. Urrats sendoa izan da zure ibilbidean...

Argiaren Hautsan agertzen den istorioa kontatu beharra nuen. Honen guztiaren jatorria esperientzia pertsonala izan da. Amari eskaini diot lan hau, amaren gaixotasunak eta heriotzak bide eman zidan lan hau egiteko. Gaixotasun kroniko baten heriotzak denbora eskatzen du dolua egiteko. Gerora amarekin bizi izandako esperientzia azaldu nahi nuen, baina fikziora eramanda, halako distantzia behar bainuen hobeto kontatzeko. Hausnarketa horiek islatu nahi izan ditut. Horrela lanari ekin nion.

Lanari ekin eta baita sariketara aurkeztu ere...

Hasieran nobela gisa burutzea pentsatu nuen eta landu ere dezente egin nuen. Hori bideratzeko behar adina astirik ez nuenez, antzerki moldetan marmitzea pentsatu nuen. Antzerki alorrean bide bat egin nuen, Ereintza taldearekin landutako esperientzia baliagarri izan zait. Ereintza izan ez balitz ez nukeen, seguru aski, *Argiaren Hautsa*, idatziko. Sariketari dagokionez, berriz, deialdiaren berri izan nuenean, baldintzak irakurri eta gero, barruan neraman zorra kitatzea erabaki nuen.

Gustura izango zaitugu beraz...

Antzerkian Ereintzarekin eginikoak jasotako erantzuna ikusten nuen, baina epaimahai koalifikatu baten iritzia jaso nahi nuen nire lanari buruzko iritzia finkatzeko. Eta mahaia osatzen zutenen maila aintzat hartu eta gero, aurkeztu egin nuen. Gustura nago bai, pozik eta harro hitzaren esanahi zuzenean.

Saria Donostia Hiriko Kutxa Literatura Sariaren gainontzeko irabazleekin Luis Elizetxea.

Argiaren Hautsa izeneko lan honetan zahar etxe bat eta bertako Manuel eta Milagrosen arteko harreman giroa irudikatzen duzu. Irudimena eta elkarrizketa bizia tarteko, sarritan pentsatu ohi dugun ez bezala, giro lasaia, baketsua, heriotzaz hitz egiterakoan era baikorra, sumatzen da.

Zahar etxe baten ingurua eta giroa bestelakoa izan zitekeen, gogorra, dramatikoa, deprimentea. Hori ere bai baitago. Baina norbaitek lana irakurri eta azaltzen

---

“Amari eskaini diot
lan hau”

---

dudan errealitatea ezinezkoa dela esango balu guztiz oker egongo litzateke. Hau ere gertatzen da. Txikia nintzela amak Errenteriako asilora noiz behinka eramaten ninduenean huraxe bai zela ume batentzat beldurgarria. Nire amak ia urtebete eman zuen zahar etxe batean eta ni ia egunero joaten nintzaion. Etxe hark ez zuen asiloaren inongo antzik.

Ikusten dudanez, lanerako osagaiak eskura izan dituzu.

Zahar etxearen mundua ezaguna zait. Batetik familian bizitzea egokitu zaidalako eta, bestetik, lanean ere, ikastetxeak Uzturre zentroarekin dauzkan harremanengatik gertutik jarraitzen dudan kontua da.

Zinema

Zaharren egoitzaz hitz egin dugu. Baina bada lan honetan deigarri gertatzen zaidan puntu bat. Zinemaz ari naitzaizu. Alicia zure amak zineman lan egin izanarekin zer ikusirik bai al du?

Gaia ezagutzen duzunez, pribilegiatu bat zara. Izan ere horrela nahita jasotako kontua da nire amaren lanarekin eta herriko Reina aretoarekin zuzen lotua. Amak harreman handia zuen zinemas arduratzen zen familiarekin eta txikitan joan izan nintzen, baina baita haien etxera ere. Zinemari omenalditxo bat egin nahi izan diot eta antzerkian agertzen diren zine inguruko bizipenak zerikusi zuzena dute amak bizi izan zituenekin. Fikziora eramandako bizipenak, noski.

Euskara

Zaharren etxeaz, zinemas, mintzatu gara. Gaiaren trataerak epai mahaiaren oniritzia jaso du. Literatura lantzeko, ordea, besteak beste, hizkuntza ere ongi menderatzea ezinbestekoa da. Argiaren Hautsa irakurtzerakoan berehala konturatzen gara erabiltzen duzun euskara zehatza dela. Neurritzko esaldian, dotoreziaren esanetara makurtu gabeak...

Bai, halaxe da. Horretan saiatu naiz. Esaldiak borobildu egin nahi izan ditut. Hausnarketa sakonak maite ditut, baina, aldi berean, esaldi borobilak eta zuzenak. Saiatu naiz ondo eta zuzen idazten, barne egiturak arretaz zaindu ditut, sinboloak eta metaforak agertzen dira, ezinbesteko erabileraren orekari eutsi nahi izan diot, baina, betiere, literaturaren eskakizunari erantzunez. Pozik nago, esaterako, Milagrosen jaiotza azaldu dudan erarekin, zinemaren gaiari emandako trataerarekin...

Argitaratutako *Argiaren Hautsaren* azala.

“Zinemari omenalditxo bat egin nahi izan diot”

Nondik norakoa izan da euskararekiko bilakaera?

Ametsetako bat nire lan bat euskaraz argitaratzea izan da. Anekdotak moduan esango dizut sari banaketaren saioan Antzoki Zaharrean gaztetako gelakide batekin

egokitu nintzela. Harri eta zur gelditu zen saritu nindutela ikusi zuenean. Erdaldun ezagutu ninduen. Hark ez zekien euskaldun nintzenik, are gutxiago euskaraz idazteko gai nintzela eta, jakina, lehen saridun izan nintekeela ez zitzaion inondik ere bururatuko. Egia da, ahalegin handia egin dut. Saritua izan den ahalegina. Gaur egun, halabeharrez, gaztelaniaz ere irakasten dudan arren, euskara irakaslea naiz D ereduko eskolan, eta lana euskaraz egiten dut, euskaldun gisa ezagutu izan naute ikasle eta lankideek. Horregatik, oso harrituta gelditu ziren, zuzendaritzaren aginduz, gaztelaniaz ere irakasten ari nintzela ikusi zutenean.

Alicia Iturburuk, Luis Elizetxearen amak, antzezten zuenekoak.

“Ereintza izan ez balitz ez nukeen, seguraski, Argiaren Hautsa, idatziko”

Errenteriarra

Gaur egun Donostian bizi zaren arren, zure sorterriarekin oso bat eginga zaude...

Bai, halaxe da. Umetan Jesuitetan Donostian ikasi behar izan nuen. Berez, Tellerira joatekotan nintzen, eta nire koadrilakoak han hasi ziren, baina niretzat han tokirik ez nonbait eta Donostiara eraman ninduten. Eskola garaiko oroitzapenak onak ditut. Lagunartean, saskibaloian... Nire lehen antzerki saiotxoak ere eskolan egin nituen. Orain gogoratzen dudana da nire koadrila Errenteriakoa zela. Fatimako Gaztedin, aisialdi eta abarretan gustura ibili nintzela. Koadrila hemen eta Donostian.

Ereintzaren lana prestatzen

Hurrengo Madalenetan Ereintzak antzeztuko duen lana prestatzen ari zara. Aurreratu al dezakezu lanaren izena?

Buru-belarri ari naiz, denborarekin larri antzean. Oraindik ez dut bukatu. Izenari dagokionez ezin dizut ezer garbirik esan, oraindik erabaki gabea baitaukat. Izenburu laburrak, zehatzak, ahal dela hitz bakarrekoeak gustatzen zaizkit... Ez dakit... Giltzarri gisa hitz bat hautatu beharko banu *enkargua* izango litzateke. Geroxeago erabaki beharko dudana zerbait da.

Eskerrik asko Luis. Niessengo Aretoan izango gaituzu.